

Politik Bilim

Krizde teknolojiyi tetiklemek...

Aykut Göker

<http://www.inovasyon.org>; hagoker@ttmail.com

Pazar ekonomilerinde mevcut krizin üstesinden gelmek için ekonomiye müdahale edilirken teknolojiye biçilen rol ne? Bunu anlamak için elimizde iyi bir örnek var: 2009 Amerikan Toparlanma ve Yatırımları Canlandırma Yasası...

McKinsey'in Seattle ve Washington, DC ofislerinden Josh Crossman, Fred Kneip ve Jon Wilkins'in bu ay yayımlanan bir makaleleri dikkatimi çekti. Ele aldıkları konu 17 Şubat'ta Başkan Obama tarafından imzalanarak yürürlüğe konan **2009 Amerikan Toparlanma ve Yatırımları Canlandırma Yasası** (American Recovery and Reinvestment Act of 2009) idi. Yazarlara göre bu yasa, ABD'de, federal hükûmetin, New Deal'den beri ekonomiye yaptığı en geniş kapsamlı müdahaleyi temsil etmekteydi.

"New Deal", bilindiği gibi, "ABD'de Başkan Franklin D. Roosevelt yönetiminin 1929'daki Büyük İktisadî Buhran'ı takiben uyguladığı (1933-39) ekonomik ve toplumsal reform programının adıdır. Programın amacı âcil ekonomik önlemlerin yanı sıra federal hükûmetin etkinlik alanını genişleterek tarım, sanayi, maliye, kamu hizmetleri, çalışma ve konut alanlarında bir dizi reform gerçekleştirmektir... Geleneksel 'laissez-faire' görüşünün tersine, New Deal plânlı bir ekonomi politikası uygulanmasını öngörüyordu." [Ana Britannica]

Yazarların yasa hakkındaki bu yargılarının nedeni, yasada öngörülen kamu harcamalarının büyüklüğü ile müdahale konusu olan sektörlerin çokluğu idi. GSYİH'nin neredeyse yüzde 5,4'üne varan bu harcamaların %70'i 2010 malî yılının sonuna kadar gerçekleştirilecek ve *"enerjiden yüksek teknolojiye, sağlığa ve daha da ötesine, ABD ekonomisinin başlıca sektörleri yasanın getirdiği politikanın, harcamaların ve hâlâ tartışılmakta olan düzenleyici müdahalelerin etkisini hissedecekti."*

Burada ilgi çekici olan husus, tabî ki, 'ekonomiye müdahale' meselesi değil. Pazar ekonomilerinde hükûmetlerin gerektiği kadar ekonomiye müdahale ettikleri bilinir. Özellikle gelişmiş ekonomiler -başta ABD- kriz dönemlerinin dışında da, "ulusal çıkarları / firmalarının çıkarları" söz konusu olduğunda bunu hep yaparlar; şiddetle savundukları belli ilkeleri işlerine geldiği sürece askıya alırlar. Bilim ve teknoloji politikasıyla ilgilenen biri olarak benim merak ettiğim noktaysa, mevcut krizin üstesinden gelmek için yapılan bu son müdahalede teknoloji alanına biçilen roldü ve makalede asıl dikkatimi çeken husus da bu role ilişkin açıklamalardır.

<http://www.govtrack.us/congress/bill.xpd?bill=h111-1> adresinden ulaşabileceğiniz 407 sayfalık yasa taranarak da bu rol görülebiliyor ama, makalede konu iyi derlenip toparlandığı için ben de size oradan özetleyeyim: Göze çarpan ilk husus, **yüksek teknoloji** sektörlerde yapılması öngörülen yatırımlar... Bu sektörlerde hükûmet harcamaları havaalanlarına güvenlik tesisatı döşenmesinden öğrencilerin başarı durumlarının izlenmesine yarayacak yazılımların geliştirilmesine, federal ajanslarda sistem entegrasyonuna gidilmesinden kırsal alanlardaki yeni, geniş bant iletişim ağları için fiberoptik kablo üretimine kadar, akla gelebilecek hemen her alt sektördeki projeleri kapsamına alacaktır. Yazarların incelemelerine göre, doğrudan yüksek teknolojiye ve iletişim ağlarına yapılacak yatırımlarda hedeflenen tutar 60 milyar dolardır; ama hükûmetçe öngörülen diğer projelerin içerdiği bilgisayar, yazılım, bilişim hizmetleri gibi gereksinimler de dikkate alındığında, yüksek teknoloji ve/veya yüksek teknoloji ürünler için harcanacak para 200 milyar doların üzerine çıkacaktır.

Buradaki önemli kalem, fiberoptik, geniş bant iletişim ağlarına yapılacak yatırımdır [TUENA'ya emek verenlerin kulakları çınlasın]... Bunun için öngörülen harcama tutarı 7,2 milyar dolar... Bu parayla ABD'nin geniş bant altyapısı geliştirilmiş olacak. Yasaya paralel olarak Federal İletişim Komisyonu ABD'nin geniş bant ağ sistemlerindeki hedeflerini ortaya koyan ulusal bir strateji hazırlıyor. Ama kısa vâde için bu yasayla öngörülen teşvik planı açık: Şu ana kadar yeterince ya da hiç hizmet götürülmeven topluluklara erişimi sağlamak...

Yasada öngörülen teknoloji harcamaları açısından öne çıkan iki alan daha var: Enerji verimliliği ve temiz enerji için yapılacak yatırımlar ve bütün tıbbî kayıtların elektronik ortamda tutulmasını sağlayacak yeni yatırımlar... Gelecek hafta bunlara da göz atarız.

CBT. 07 Ağustos 2009